

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології
Кафедра загальної та клінічної психології

СИЛАБУС

Нормативного освітнього компонента

ПСИХОЛОГІЯ БЕЗПЕКИ ОСОБИСТОСТІ

третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Галузь знань С Соціальні науки, журналістика, інформація
та міжнародні відносини

Спеціальність С4 Психологія

Освітня кваліфікація Доктор філософії з психології

Силабус освітнього компонента «Психологія безпеки особистості» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, **галузі знань** С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини **спеціальності** С4 Психологія, **освітньої кваліфікації** Доктор філософії з психології

Розробник: Лазорко Ольга Валеріївна – доктор психологічних наук, професор кафедри загальної та клінічної психології.

Погоджено

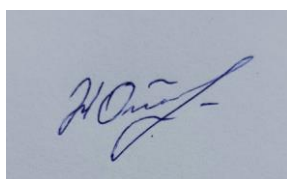
Гарант освітньо-професійної програми:

проф. Вірна Ж. П.

Силабус нормативного освітнього компонента затверджений на засіданні кафедри загальної та клінічної психології протокол № 1 від 28 серпня 2025р.

доц. Журавльова О.В.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-наукова програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Спеціальність – С4 Психологія ОНП «Психологія особистості: генеза, здоров'я, безпека» Доктор філософії з психології	Нормативна
		Рік навчання <u>2</u>
		Семестр <u>4</u>
Кількість годин/кредитів <u>120/ 4</u>		Лекції <u>26</u> год.
		Практичні (семінарські) <u>16</u> год.
		Самостійна робота <u>69</u> год.
ІНДЗ: <u>Є</u>		Консультації <u>9</u> год.
		Форма контролю: <u>екзамен</u>
Мова навчання		Українська

II. Інформація про викладача

ППП: Лазорко Ольга Валеріївна

Науковий ступінь: доктор психологічних наук

Вчене звання: професор

Посада: професор кафедри загальної та клінічної психології

Контактна інформація: 050 5229454, lazorko.olha@vnu.edu.ua

Дні занять: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щосереди з 15.00 до 16.00 в кабінеті № Н-38. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація ОК. Освітній компонент «Психологія безпеки особистості» належить до циклу дисциплін професійної підготовки аспірантів, вивчається у третьому та четвертому семестрах, формою контролю є екзамен. На вивчення освітнього компонента відведено 4 кредити (120 годин), у тому числі: 26 годин лекційних, 16 год. практичних, 69 год. самостійної роботи.

Курс орієнтований на поглиблене вивчення психологічних механізмів безпеки як базового стану психіки, що забезпечує адаптацію, стійкість і саморегуляцію в умовах невизначеності. Програма розкриває психологію безпеки як сучасний інтегративний напрям, що поєднує здобутки нейропсихології, полівагальної теорії, когнітивної науки, позитивної та клінічної психології. Аспіранти досліджують структуру й динаміку стану безпеки, взаємозв'язок нейрофізіологічних, емоційних, когнітивних і соціальних детермінант, а також чинники, що підвищують або знижують рівень психологічної захищеності.

Особливий акцент зроблено на:

- аналізі психологічних ризиків, травматичних подій і кризових станів, що впливають на ментальне здоров'я;
- вивченні індивідуально-психологічних особливостей як детермінант суб'єктивного відчуття безпеки;

- інтеграції практик саморегуляції, тілесної стабілізації, розвитку стійкості (resilience);
- формуванні компетентностей психолога, здатного діяти ефективно у викликах сучасного світу — від роботи з тривогою до профілактики професійного вигорання.

Курс базується на компетентнісному підході та передбачає розвиток у здобувачів здатності до наукового аналізу феноменів безпеки, створення авторських моделей дослідження й упровадження інноваційних практик у сфері психологічної допомоги.

2. Пререквізити: Основи когнітивної науки, Психологія здоров'я особистості, а також дисципліни з циклу загальної підготовки, зокрема: Філософія та методологія науки; Академічна доброчесність та наукова етика; Іноземна мова для академічних цілей.

3. Метою викладання освітнього компонента «Психологія безпеки особистості» є формування у здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти цілісного наукового світогляду та системи професійних компетентностей у сфері психології безпеки особистості — інтегративного напрямку сучасної психологічної науки, що поєднує когнітивно-нейропсихологічні, клінічні, гуманістичні та екзистенційно-ціннісні підходи.

Основні завдання:

- Формування професійної компетентності у сфері психології безпеки особистості, здатності до наукового аналізу, розробки та впровадження інноваційних моделей забезпечення безпеки психіки людини.
- Опанування сучасних наукових концепцій — нейропсихологічних, полівагальних, когнітивно-поведінкових, екзистенційних і системних — у контексті вивчення феномену психологічної безпеки.
- Розвиток умінь критичного мислення та аналітичної рефлексії, необхідних для виявлення і прогнозування психологічних ризиків, загроз і ресурсів безпеки особистості в умовах соціальних трансформацій.
- Підвищення рівня психологічної компетентності у сфері власної професійної та особистісної безпеки, формування навичок стресостійкості, саморегуляції та тілесної стабілізації як основ професійного довголіття.
- Формування академічної доброчесності та наукової відповідальності, дотримання етичних принципів дослідження, достовірності результатів і коректності професійних рішень.
- Виховання ініціативності, лідерства та соціальної активності у контексті створення безпечного освітнього, організаційного та терапевтичного середовища, а також готовності діяти ефективно в умовах невизначеності, криз і соціальної турбулентності.

4. Компетентності. Програмні результати навчання. Soft skills.

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі соціальних і поведінкових наук та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики.

Загальна компетентність:

ЗК1. Здатність проектувати і здійснювати комплексні дослідження на засадах системних філософських знань принципів та інструментарію сучасного наукового пізнання, його соціокультурної обумовленості та полідисциплінарного характеру.

ЗК2. Здатність до критичного аналізу і оцінки сучасних наукових досліджень, генерування нових ідей під час вирішення дослідницьких і практичних завдань, комплексних та інноваційних проблем.

ЗК3. Готовність використовувати сучасні методи і технології наукової комунікації українською та іноземними мовами в усній та письмовій формах.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) під час вирішення дослідницьких і практичних завдань, зокрема й у міждисциплінарних галузях.

Фахові компетентності:

ФК3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.

ФК4. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології, а також надавати психологічну допомогу окремим особам, групам та організаціям.

ФК6. Здатність і готовність приймати відповідальність за свої рішення в межах професійної компетенції у тому числі в ситуаціях ризику, виробляти нестандартні рішення в складних ситуаціях й досягати їх реалізації.

ФК7. Здатність і готовність адаптуватися до нових ситуацій, переоцінювати накопичений досвід, аналізувати свої професійні можливості, готовність до активної професійної мобільності.

ФК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

Програмні результати навчання:

ПРН2. Виокремлювати та систематизувати значущі проблеми, чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження

ПРН3. Знати та переосмислювати існуючі та/або створювати нові теоретичні моделі та психологічні підходи до аналізу й інтерпретації одержаних результатів наукового дослідження з використанням надійних та валідних методів.

ПРН4. Розуміти мету професійного й особистісного розвитку, оцінювати власні потенційні можливості та обрані способи та шляхи розв'язання поставлених завдань, виявляти прагнення до підвищення професійної кваліфікації.

ПРН8. Вміти предметно взаємодіяти із широкою науковою спільнотою та громадськістю з проблематики дослідження, а також організовувати і спрямовувати діяльність людей для здійснення інноваційних комплексних проєктів регіонального та державного значення.

5. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Прак т/Лаб	Сам. роб./ К.	Форма контролю/Бали
Тема 1. Безпека особистості: міждисциплінарний підхід	10	2	2	5/1	5
Тема 2. Психологія безпеки особистості як новітня галузь психологічного знання.	15	2	2	10/1	5
Тема 3. Нейропсихологія безпеки. Полівагальна теорія безпеки. Нейропластичність.	17	4	2	10/1	5
Тема 4. Ранній досвід та його вплив на формування безпеки. Ідентичність та її роль у безпеці.	17	4	2	10/1	5
Разом за модулем 1	50	12	8	35/4	35
Тема 5. Інформаційна та економічна безпека особистості	15	2	2	10/1	5
Тема 6. Психологічна безпека робочого середовища	17	4	2	10/1	5
Тема 7. Психологічна безпека особистості: технології самозбереження	17	4	2	10/1	5
Тема 8. Профілактика вікарної травми та професійного вигорання у роботі психолога.	12	4	2	4/2	5

Разом за модулем 2	61	14	8	34/5	35
Види підсумкових робіт					Бал
Модульна контрольна робота					15
ІНДЗ					15
Всього годин/ Балів	120	26	16	69/9	100 балів

Форми контролю: КДС – командна дискусія, РК – розв’язування кейсів, РМГ – робота в малих групах, ІРС – індивідуальна робота студентів, Р – реферат або аналітичне есе, ПМК – підсумкова модульна контрольна робота, К – консультації.

6. Завдання для самостійного опрацювання

№	Назва теми	Кількість годин	Завдання для самостійного опрацювання	Форма звітності
1	Психологічна травма і шляхи відновлення внутрішньої безпеки	8	Опрацювати сучасні підходи до розуміння травми (П. Левін, Б. ван дер Колк, Д. Сігел). Описати фази відновлення після травматичного досвіду. Підготувати аналітичний огляд технік тілесної стабілізації.	Есе або аналітичний огляд (2–3 стор.)
2	Етичні виміри психологічної безпеки: гуманізм, довіра, відповідальність	8	Проаналізувати деонтологічні принципи безпеки клієнта. Розробити «Етичний кодекс внутрішньої безпеки» психолога-дослідника.	Есе / презентація (5–7 хв.)
3	Психологічні ресурси стійкості (resilience) у сучасному суспільстві	8	Дослідити теоретичні підходи до резильєнтності (Rutter, Masten, Southwick). Визначити ресурси стійкості. Створити схему «Профіль психологічної стійкості».	Схема + короткий аналітичний звіт
4	Культура саморегуляції: практики усвідомленості, дихання й тілесної інтеграції	8	Опрацювати наукові джерела з майндфулнес та тілесної регуляції. Провести власну апробацію однієї практики. Оформити письмову рефлексію «Як моє тіло сигналізує про безпеку».	Письмова рефлексія (1–2 стор.)
5	Психологічна екологія особистості: баланс енергії, часу й сенсів	8	Дослідити концепції психологічної екології. Описати власну систему енергетичної безпеки. Створити чекліст «Психологічна гігієна в науковій діяльності».	Чекліст / короткий звіт
6	Соціальна безпека й довіра у міжособистісних стосунках	8	Проаналізувати феномен соціальної довіри як показник психологічної безпеки. Описати чинники втрати/відновлення довіри. Розробити кейс	Кейс або міні-проект

			«Безпечна комунікація без агресії».	
7	Психологічна безпека в кризовому суспільстві: від виживання до процвітання	9	Дослідити сучасні дослідження про посттравматичне зростання та колективну безпеку. Сформулювати принципи підтримки особистості в умовах війни чи соціальної кризи. Підготувати есе «Бути безпечним у небезпечному світі».	Аналітичне есе
8	Духовність і смислові ресурси психологічної безпеки	8	Опрацювати концепції духовного благополуччя (Frankl, Wong, Kashdan). Створити карту «Мої джерела внутрішньої опори». Підготувати коротку письмову роботу про зв'язок духовності й безпеки.	Мапа + рефлексія
9	Інноваційні технології формування культури психологічної безпеки в освіті та науці	8	Дослідити сучасні програми профілактики вигорання в освітньому середовищі. Розробити власну міні-програму тренінгу «Безпечне середовище університету».	Презентація міні-програми / опис (2–3 стор.)

ІНДЗ: Підготувати авторський майстер-клас щодо методів психічної саморегуляції та відновлення безпеки особистості (Орієнтовна тематика додається, можна запропонувати та узгодити власну тему, що стосується магістерського дослідження та його практичних аспектів).

Тематика майстер-класів щодо методів психічної саморегуляції та відновлення безпеки особистості

1. Дихальні практики безпеки: повернення у «тут-і-зараз» під час стресових реакцій.
2. Полівагальні техніки регуляції: активація вентрального вагуса у станах тривоги та дезорганізації.
3. Тілесне заземлення: практики стійкості, балансу й тілесної присутності під час кризових ситуацій.
4. Майндфулнес-медитація на відчуття безпеки: усвідомлення моменту як нейрофізіологічна стабілізація.
5. Пам'ять тіла і робота з наслідками травми: соматичні підходи до інтеграції травматичного досвіду.
6. Когнітивно-поведінкові техніки регуляції мислення в умовах війни.
7. Арт-терапевтична практика «Моє безпечне місце» як ресурс для відновлення довіри.
8. Мандала безпеки: кольорова модель стабільності та внутрішнього центру.
9. Візуалізація «Дерево сили і безпеки»: метафора відновлення внутрішньої опори.

10. Психологічні межі тіла: пропріоцептивні вправи для стабілізації нервової системи.
11. Сімейна безпека у кризі: відновлення довіри після воєнного досвіду розлуки та втрати.
12. Техніки самоспівчуття (self-compassion): подолання провини вижившого і вторинного стресу.
13. Медіагігієна і цифровий детокс: профілактика інформаційного стресу під час воєнних новин.
14. Психологічна аптечка: набір швидких технік самодопомоги у момент кризового реагування.
15. Групові методи психосоціальної підтримки: «Коло безпеки» як формат колективної стійкості.
16. Психологічна безпека в інформаційному просторі: розвиток критичного мислення та емоційної грамотності.
17. Позитивна психологія безпеки: практика вдячності, смислотворення і внутрішньої опори.
18. Профілактика професійного вигорання та вікарної травматизації психолога.
19. Тілесна інтеграція «Я-в-русі»: відновлення життєвості через мікрорухи, ритм і дихання.
20. Робота з внутрішньою дитиною під час воєнних втрат: техніки підтримки, опори, зцілення.
21. Тілесно-екологічний контакт із середовищем: ходьба босоніж, відновлення сенсорної чутливості.
22. Психологічна стійкість волонтера: методи саморегуляції після контактів із травматичними історіями.
23. Методи роботи з вторинною травмою у фахівців допомагаючих професій.
24. Психологічна безпека військовослужбовців і членів їхніх родин: адаптаційні техніки.
25. Духовно-ціннісна опора в час війни: практики молитви, вдячності та символічного відновлення.

Можна запропонувати власну тему ІНДЗ та узгодити її з викладачем.

IV. Політика оцінювання

Відвідування занять дає можливість отримати задекларовані інтегральну, загальні та фахові компетентності, вчасно і якісно виконати завдання.

Для усвідомленого й системного засвоєння курсу необхідною є систематична навчально-пізнавальна робота аспірантів в усіх видах і формах її організації: лекції, практичні заняття, лабораторні заняття, консультації, самостійна робота.

Контроль успішності аспірантів здійснюється з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання.

Аудиторні заняття переважно проводяться у вигляді лекцій, найчастіше – командно-орієнтованих лекцій та командно-орієнтованих дискусій. Упродовж курсу застосовуються усі етапи командно-орієнтованого навчання: до аудиторна підготовка, вирішення проблемних завдань (кейсів, проблемних задач), командні та між командні дискусії, робота у малих групах.

Участь у цих видах робіт та представлення ІНДЗ є умовою допуску до ПМК та іспиту. За наявності поважних причин пропусків див. п. *Несвоєчасне виконання завдання*.

Здобувачам освіти може бути зараховано результати навчання, отримані у формальній, неформальній та/або інформальній освіті (професійні (фахові) курси/тренінги, громадянська освіта, онлайн-освіта, стажування). Процес зарахування регулюється [Положенням про визнання результатів](#)

[навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті ВНУ імені Лесі Українки.](#) і рішенням науково-методичної комісії факультету від 03.02.2022 року, протокол № 7.

Аспіранти, які є членами наукових проблемних груп, авторами статей і тез, доповідачами на наукових конференціях, переможцями та активними учасниками фахових студентських олімпіад, мають право протягом семестру за кожен виконаний вид діяльності одноразово отримати додаткові бали до відповідного ОК, якщо здійснена активність здобувачів відповідає профілю курсу. У цьому випадку здобувач інформує викладача/ів про свої здобутки.

За умови представлення здобувачами освіти документів (сертифікатів, свідоцтв тощо), що засвідчують отримані результати та відповідають тематиці, обсягу та результатам навчання, викладач може зарахувати відповідну тему згідно з розподілом балів за теми.

Підтвердження подається здобувачем освіти викладачеві курсу не пізніше ніж за 10 днів до дати останнього заняття з дисципліни. При цьому студент у встановлені терміни подає заяву на ім'я проректора та долучає усі необхідні документи до розгляду. Матеріали розглядаються на засіданні Предметної комісії, створеної розпорядженням декана факультету відповідно до схвальної резолюції проректора з навчальної роботи та рекрутації з урахуванням. [Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті ВНУ імені Лесі Українки.](#) і рішенням науково-методичної комісії факультету від 03.02.2022 року, протокол № 7.

Несвоєчасне виконання завдання.

Здобувач, що з певних причин не відвідує лекції, зобов'язаний аргументувати свою відсутність і представити конспект пропущеного заняття. Якщо аспірант відсутній на практичному та лабораторному занятті, то, залежно від виду діяльності, передбаченого навчальною програмою, студент проходить усне опитування на пропущену тематику або демонструє навички роботи, що їх передбачено відповідним видом діяльності. Відсутність аспіранта на ПМК оцінюється в «0» балів. Повторне написання ПМК можливе лише за наявності офіційного документу, який підтверджує вагому причину відсутності студента.

- *Процедура оскарження результатів контрольних заходів.*

- Здобувачі мають можливість порушити будь-яке питання, яке стосується процедури проведення чи оцінювання контрольних заходів та очікувати, що його буде розглянуто згідно із заздалегідь визначеними процедурами у ЗВО (див. [Положення про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ВНУ імені Лесі Українки](#), пункт 5 «ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ»).

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом на практичних заняттях під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог: своєчасність виконання навчальних завдань; повний обсяг їх виконання; якість виконання навчальних завдань; самостійність виконання; творчий підхід у виконанні завдань; ініціативність у навчальній діяльності.

Враховуючи те, що основне завдання курсу – вдосконалення вмінь організовувати дослідження з урахуванням вимог етичних стандартів, підготовка документів до розгляду для Комітету з етики клінічних досліджень та оцінювання проєктів в якості експерта, поточний контроль представлений в оцінюванні дослідницьких вмінь студентів, що втілюється виключно у вигляді виконання дослідницьких завдань з кожного практичного заняття.

Обов'язковими є:

Поточний контроль – участь у практичних заняттях (70 балів).

ПМК проводиться у вигляді тесту із 30 пунктів та становить 15 балів. Тестування здійснюється онлайн з допомогою Google-form. ІНДЗ оцінюється максимум 15 балів.

Відвідування практичних занять є обов'язковим. У форс-мажорних ситуаціях навчання може проходити також в он-лайн формі (за погодженням з кафедрою).

Академічна доброчесність: виконані завдання здобувачами мають бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями з опорою на представлені зразки оформлення необхідних для

клінічних досліджень документів. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел, списування, втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної не доброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів.

Аспиранти мають можливість порушити будь-яке питання, яке стосується процедури проведення чи оцінювання контрольних заходів та очікувати, що його буде розглянуто згідно із заздалегідь визначеними процедурами у ЗВО (див. Положення про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ВНУ імені Лесі Українки, пункт 5 «ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ»).

- **Дотримання правил навчальної етики та академічної доброчесності:**

- Дотримання академічної доброчесності, згідно Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки, здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

- Основні види відповідальності здобувачів освіти за порушення академічної доброчесності (ч. 6 статті 42 Закону України «Про освіту») :

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);

- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;

- відрахування з університету (крім осіб, які здобувають загальну середню освіту);

- позбавлення академічної стипендії;

- позбавлення наданих університетом пільг з оплати навчання.

- Із загальними засадами, цінностями, принципами та правилами етичної поведінки учасників освітнього процесу, якими вони повинні керуватися у своїй діяльності, можна ознайомитися у [Кодексі академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки](#).

Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 5 балів). Перескладання відбувається із дозволу кафедри за наявності поважних причин.

V. Підсумковий контроль

Навчальним планом передбачено іспит (3-ий семестр). Іспит може бути виставлений за умови накопичення здобувачем 75 балів за ПМК; ІНДЗ та звітів з практичних завдань.

Максимальна оцінка за іспит – 30 балів.

Види тестових завдань:

- із вибором однієї правильної відповіді;
- із вибором декількох правильних відповідей;
- на встановлення відповідності запропонованих наборів тверджень;
- завдання на відтворення правильної відповіді (формулювань понять) по пам'яті;
- завдання відкритого типу, що передбачає розгорнуту відповідь.

Докладніше про поточне та підсумкове оцінювання - за покликанням. https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2021-02/Polozhennia_potochne_pidsumkove_otsiniuvannia_znan.pdf

На іспит виносяться основні питання, що потребують творчої відповіді та умінь синтезувати отримані знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних задач.

Форма проведення іспиту – усний екзамен.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ЕКЗАМЕН

Розділ I. Теоретико-методологічні засади

1. Психологія безпеки особистості: предмет і завдання дисципліни.
2. Місце психології безпеки у системі сучасної психологічної науки.
3. Методологічні підходи та принципи інституціоналізації психології безпеки.
4. Сучасні концепції психології безпеки: огляд і порівняння.
5. Категорії «ризик», «загроза» і «небезпека» у психологічному вимірі.
6. Соціальні норми й цінності як регулятори безпечної поведінки.

Розділ II. Нейропсихологічні та біопсихологічні основи

7. Нейропсихологічні основи психологічної безпеки.
8. Вплив нервової системи на відчуття безпеки.
9. Роль стресових гормонів у формуванні відчуття небезпеки.
10. Мозкові механізми тривоги та страху.
11. Полівагальна теорія С. Порджеса: основні положення.
12. Полівагальна теорія: три стани автономної нервової системи.
13. Полівагальна теорія: застосування в роботі психолога.
14. Полівагальна теорія: клінічні й терапевтичні інтервенції.

Розділ III. Ранній досвід і прив'язаність

15. Ранній дитячий досвід і формування відчуття безпеки.
16. Теорія прив'язаності Дж. Боулбі: базові принципи.
17. Типи прив'язаності та їхній вплив на психологічну безпеку.
18. Порушення прив'язаності та ризики небезпечної поведінки.
19. Трансгенераційна травма і передача досвіду небезпеки.
20. Психологічна корекція наслідків травматичного раннього досвіду.

Розділ IV. Індивідуально-психологічний рівень

21. Індивідуально-психологічні якості особистості у забезпеченні безпеки.
22. Психологічні ресурси самозбереження.
23. Механізми психологічного захисту.
24. Копінг-стратегії та їх роль у безпеці.
25. Психологічні особливості деструктивної поведінки.
26. Віктимна поведінка: ознаки та методи психологічної корекції.
27. Фактори психічної стійкості особистості.
28. Психологія довіри як ресурс безпеки.
29. Якість життя та її зв'язок з відчуттям безпеки.
30. Психологія багатства та бідності в контексті безпеки.

Розділ V. Професійна безпека

31. Професійна безпека як складник діяльності спеціаліста.

32. Психологічна безпека у високостресових професіях (військові, медики, рятувальники).
33. Психогенні фактори у професійній діяльності.
34. Професійне вигорання та його вплив на безпеку.
35. Вікарна травма: сутність та прояви.
36. Відмінність між вікарною травмою та професійним вигоранням.
37. Профілактика вікарної травми у діяльності психолога.
38. Технології психічного самозбереження у професійній діяльності.
39. Психологія безпеки у клінічній практиці.
40. Психологічна безпека у процесі психотерапевтичного консультування.

Розділ VI. Соціальна та економічна безпека

41. Соціально-психологічна безпека особистості.
42. Соціально-політичні фактори небезпеки.
43. Соціально-політичні конфлікти та тероризм: психологічні аспекти.
44. Психологія поведінки під час терористичного акту.
45. Психологічна допомога постраждалим від терактів.
46. Економічна безпека особистості: загрози та ризики.
47. Психологічні аспекти бідності й маргіналізації.
48. Економічні ресурси та їх вплив на психологічне благополуччя.

Розділ VII. Інформаційно-психологічна безпека

49. Поняття інформаційно-психологічної безпеки.
50. Джерела інформаційно-психологічних загроз.
51. Соціально-психологічні фактори інформаційної небезпеки.
52. Психологія впливу та маніпуляцій.
53. Психологічні технології захисту від маніпуляцій.
54. Соціальні мережі як фактор ризику психологічної безпеки.
55. Кібербулінг та його вплив на безпеку.
56. Масові психічні явища та їх небезпека для особистості.
57. Інформаційні технології як фактор небезпечного впливу.

Розділ VIII. Освітнє та соціальне середовище

58. Психологічна безпека в освітньому середовищі: загрози та ресурси.
59. Стратегії самозабезпечення безпеки особистості у соціально напружених умовах.
60. Психологічні технології самозбереження в умовах емоційного дистресу.

VI. Шкала оцінювання

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є іспит

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90 – 100	Відмінно	A	Відмінне виконання
82 – 89	Дуже добре	B	Вище середнього рівня
75 - 81	Добре	C	Загалом хороша робота
67 -74	Задовільно	D	Непогано
60 - 66	Достатньо	E	Виконання відповідає мінімальним критеріям
1 – 59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Обов'язкова література:

1. Лазорко О.В. Психологія професійної безпеки особистості [текст] : монографія / О.В. Лазорко, – Луцьк : Вежа-Друк, 2016. – 380 с.
2. Психологія професійної безпеки: технології конструктивного самозбереження особистості [текст] : колективна монографія / О. Лазорко, Ж. Вірна, Л. Акімова [та ін.] ; за ред. Ж. Вірної. – Луцьк : Вежа-Друк, 2015. – 588 с. 2. Психологія професійної компетентності медичних сестер: адаптаційний вимір [текст] : колективна монографія / О.В. Лазорко, П.Д. Гайдучик, А.М. Лазько [та ін.] ; за ред. Ж. Вірної. – Луцьк : Вежа-Друк, 2015. – 220 с.
3. Лазорко О.В., Ефекти самоуправління професійною безпекою особистості. Духовність. Цінності. Психологія [монографія] / гол. ред. М. Ледзінська, І. Філіппова. Луцьк: Волиньполіграф, 2018. С. 160–167.
4. Edmondson, A.C. (2019). The fearless organisation: Creating psychological safety in the workplace for learning, innovation, and growth. John Wiley & Sons: New Jersey, USA.
5. Porges, S. W. (2025). Polyvagal theory: A journey from physiological observation to neural innervation and clinical insight. *Frontiers in Behavioral Neuroscience*, 19. <https://doi.org/10.3389/fnbeh.2025.1659083>

Додаткова література:

1. Donohue, R. (2017). Psychological safety: A systematic review of the literature. Human Resource Management Review. <http://dx.doi.org/10.1016/j.hrmr.2017.01.001>

2. Dwan, S. (2025). Integrating polyvagal theory and the neurodiversity paradigm: Clinical focus. *Perspectives on Neurodiversity*. https://doi.org/10.1044/2025_PERSP-24-00322
3. Edmondson, A. C., & Lei, Z. (2014). Psychological safety: The history, renaissance, and future of an interpersonal construct. *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior*, 1(1), 23–43. <https://doi.org/10.1146/annurev-orgpsych-031413-091305>
4. Haeyen, S. (2024). A theoretical exploration of polyvagal theory in creative arts and psychomotor therapies for emotion regulation in stress and trauma. *Frontiers in Psychology*, 15. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1382007>
5. Lazorko Olha et al. (2021). Professional Safety of Personality: System Regularities of Functioning and Synergetic Effects of Self-Organization. *Postmodern Openings*, 12(2), 170-190. <https://doi.org/10.18662/po/12.2/302>
6. Lazorko Olha et al. (2021). Psychological Security of the Individual as a Functional Component of Professional Activity. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 12(4), 455-473. <https://doi.org/10.18662/brain/12.4/259>
7. Lazorko Olha et al. (2021). The Safety of Professionalization Subjects in Psychological and Neuropsychological Aspects. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 12(1), 19-39. <https://doi.org/10.18662/brain/12.1/168>
8. Lazorko Olha et al. (2022). Psychological Safety of the Individual in Normal and Extreme Conditions of Professional Activity: Neurophysiological Aspects. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 13(1), 324-346. <https://doi.org/10.18662/brain/13.1/287>
9. Lazorko, O., Virna, Z., Akimova, L., et al. (2021). Professional safety of personality: System regularities of functioning and synergetic effects of self-organization. *Postmodern Openings*, 12(2), 170–190. <https://doi.org/10.18662/po/12.2/302>
10. Lazorko, O., Virna, Z., Akimova, L., et al. (2022). Psychological safety of the individual in normal and extreme conditions of professional activity: Neurophysiological aspects. *BRAIN*, 13(1), 324–346. <https://doi.org/10.18662/brain/13.1/287>
11. Lei, Z. (2014). Psychological Safety: The History, Renaissance, and Future of an Interpersonal Construct. *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior*.
12. Lisá, E., Štefančík, P., & Lančaričová, L. (2025). Long-term effect of secure attachment priming on mental health in a stressful period of working adults. *Current Psychology*. <https://doi.org/10.1007/s12144-025-07842-8>
13. Lynch, J. M., Stange, K. C., Dowrick, C., Getz, L., Meredith, P. J., Van Driel, M. L., Harris, M. G., Tillack, K., & Tapp, C. (2025). The sense of safety theoretical framework: A trauma-informed and healing-oriented approach for whole person care. *Frontiers in Psychology*, 15. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1441493>
14. Manzotti, A. (2024). An in-depth analysis of the polyvagal theory in light of neurobiological evidence. *Developmental Psychobiology*. <https://doi.org/10.1002/dev.22450>
15. Olaofe, A. (2023). Attachment Theory: The Mother's Influences Across The Child's Lifespan. *Pedagogi: Jurnal Ilmu Pendidikan*. <https://doi.org/10.24036/pedagogi.v23i2.1587>
16. Paquette, D., et al. (2024). Early childhood attachment stability to mothers, fathers, and the network of attachment figures from infancy to preschool age. *Attachment & Human Development*, 26(2), 187–204. <https://doi.org/10.1080/14616734.2024.2338089>
17. Shannon B. Wanless (2016) The Role of Psychological Safety in Human Development, *Research in Human Development*, 13:1, 6-14.
18. Thompson, R. A. (2022). Taking perspective on attachment theory and research. *Attachment & Human Development*, 24(5), 587–597. <https://doi.org/10.1080/14616734.2022.2030132>

19. Twohig, A. (2024). Attachment theory: survival, trauma, and war through the eyes of Bowlby. *Irish Journal of Psychological Medicine*.
20. Діагностика психологічної безпеки особистості фахівця екстремального виду діяльності: посібник / І. І. Приходько. – Х. : НАНГУ, 2017. – 76 с.
21. Жарков Я.М., Дзюба М.Т., Замаруєва І.В., ін. Інформаційна безпека особистості, суспільства, держави: Підручник. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2008. – 274 с.
22. Католик, Г. (2024). Психологічна безпека персоналу як фактор ефективного управління в організаціях. *Економіка та суспільство*, (68). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-12>